

כלי מחקר להערכת מעורבות של הורים בפעילות גופנית קבוצתית של ילדם והשפעתה על תחושות הילד

אסף לב, עדי ביכמן, אבי מויאל, שמוליק ברנר, ניר פס, אלה בין

תקציר

המחקר המוצע עוסק בפיתוח כלי מחקר שמטרתם לבדוק את השפעת המעורבות של הורים על תחושת ילדיהם על מגרש הכדורסל בהיבט פסיכו־סוציולוגי. על אף הספרות הענפה בנושא מעורבות הורים בקרב בני נוער בספורט, מעט נכתב על מעורבות הורית בהקשר של ענף הכדורסל בישראל. במסגרת מחקר זה פותחו שאלונים הבודקים את המעורבות של הורים בספורט של ילדיהם. על מנת לבדוק את השפעת המעורבות ההורית הן מנקודת הראות של הילד הן מנקודת הראות של ההורה, פותחו שני שאלונים ("שאלון ילד" ו"שאלון הורה") על ידי צוות חוקרים ומומחים בתחום. במהלך המחקר בוצע "תוקף תוכן" ו"תוקף נראה" עבור שני השאלונים ונבדקה מהימנות השאלונים באמצעות "מבחן-מבחן חוזר". כל אחד מהשאלונים מכיל 22 שאלות אשר בוחנות את מעורבות ההורה בפעילות הספורטיבית של ילדו ואת שביעות רצונו של הילד ממעורבות זו. בכל שאלון חולקו השאלות לתמות מרכזיות בהתאם לנושאים המרכזיים המוצגים בו. כלי המחקר שפותחו הם בעלי פוטנציאל לשמש חוקרים המעוניינים לבדוק את המורכבות הפסיכו־סוציולוגית של יחסי הורה-ילד בענף הכדורסל. זאת ועוד, כלי המחקר המוצעים עשויים גם להוות בסיס לשאלונים דומים בשלל ענפי ספורט נוספים. הפניית זרקור אל עבר יחסי הגומלין בין ההורה לילד בהקשר הפעילות הספורטיבית עשויה לתרום לא רק לספרות המחקרית, אלא אף לסייע להורים וילדיהם לאמוד ולהבין את הדינמיקות, הרגישויות ומערכת הציפיות ההדדית.

מילות מפתח: ספורט הישגי, מתודולוגיה, כדורסל, שאלון, קשר הורה-ילד

רקע תיאורטי

מחקר זה עוסק בפיתוח כלי מחקר שמטרתם לבדוק את השפעת המעורבות של הורים על תחושת ילדיהם על מגרש הכדורסל בהיבט פסיכו־סוציולוגי. הספרות המחקרית בנושא מעורבות ההורים בפעילות ספורטיבית של ילדיהם היא נרחבת. עם זאת, בעשור האחרון ניכרת מגמה עולה בכל הנוגע למחקרים אמפיריים המפנים זרקור אל עבר המורכבות הפסיכו־סוציולוגית והשפעותיה על יחסי הגומלין בין ההורה לילד ולמשפחה. לדוגמה, מחקרם של דורץ' ושותפיו (Dorsch et al., 2015) מצביע על תהליך החברות שאותו עוברים נערים ונערות בעת ההתערבות ההורית בענפי הספורט שבהם הם משתתפים. במסגרת תהליך זה מנחילים ההורים לילדיהם בעיקר ערכים וניסיון חיים.

לטענת החוקרים, המעורבות ההורית לא רק מהווה הזדמנות לחיזוק הקשר בין ההורה לילד אלא אף תורמת ללכידות הקהילתיות המשפחתית. בהשוואה למחקרם של דורץ' ושותפיו, וולק ושותפיו (Welk et al., 2016) טוענים כי מערכת הציפיות של ההורה מילדו בעת הפעילות הספורטיבית, הלחצים שהוא מפעיל עליו, ערכיו והתגובות שאותן הוא משמיע לנוכח ביצועי

ילדו, יכולים להשפיע לא רק על ביצועיו באותו ענף ספורט אלא אף על תחומים אחרים בחייו. בעוד שמרבית הספרות המחקרית עוסקת בהתערבות ההורית בזמן פעילות ספורטיבית והשלכותיה על יחסי הורה-ילד, אליוט ודרומונט (Elliott & Drummond, 2017) מתמקדים ביחסי הגומלין בין ההורה לילדו מייד בתום הפעילות הספורטיבית. לטענתם, נערים מפרשים כל תשאל ותדרוך מצד ההורה באור שלילי. למרות התובנה כי התערבותם עלולה לקומם את ילדם, האמינו ההורים כי ההתערבות היא חלק בלתי נפרד מתפקידם כהורים, גם אם מחירה הוא מרמור מצד ילדם.

בזירה אחרת, רודריגו ושותפיו (Rodrigues et al., 2018) תוהים אם קיים קשר בין מעורבות הורים העוסקים בפעילות ספורטיבית לבין הפעילות הספורטיבית של ילדם. על פי מחקרם, כששני ההורים מבצעים פעילות גופנית סדירה, הסיכויים של ילדם לקחת חלק בפעילות ספורט גבוהים באופן ניכר ממצב שבו רק אחד מההורים פעיל. עם זאת, ההשפעה המגדרית על הנערים במחקרם ניכרת – הסיכויים שנער ייקח חלק ביותר מענף ספורט אחד וישקיע יותר זמן בפעילות ספורטיבית שבועית, גבוהים באופן ניכר אם אב המשפחה פעיל גופנית (האב בלבד, ולא האם). בדומה, נערות תהיינה מעורבות בפעילות ספורטיבית גבוהה יותר כאשר להן אימהות העוסקות בספורט באופן קבוע.

במסגרת מעורבות הורית בקרב ספורטאים צעירים בענף הכדורסל, קיימים ממצאים התומכים במחקרו של רודריגו ושותפיו בנוגע לחשיבותה של דוגמה אישית הורית כמניע לפעילות ספורטיבית. במחקר של פול ושותפיו (Folle et al., 2018) שבחן 31 שחקניות כדורסל ברזילאיות בגילים 12-18, דווח של-84% מהשחקניות יש קרוב משפחה (אב/אם/אח) שעוסק בספורט וב-80% מהמקרים – בכדורסל. לטענת החוקרים, ההעדפה הבולטת של השחקניות הינה למעורבות ממוצעת של הוריהן מבחינת נוכחות באימונים ובמשחקים, תקשורת עם המאמן, עידוד, עזרה אינסטרומנטלית (הסעות, ביגוד, תזונה) והכוונה מקצועית. מידת מעורבות ממוצעת בקרב ההורים תרמה להרגשה טובה בקרב השחקניות ותרמה להנאתן ולרצונן להתמיד בפעילות הספורטיבית. מידת מעורבות קיצונית (חוסר מעורבות או מעורבות רבה ואינטנסיבית) פגעו בהנאה וברצונן של השחקניות להתמיד בפעילות.

סנצ'ז-מיגל ושותפיו (Sanchez-Miguel et al., 2013) בדקו את הקשר בין דיווחי ההורה והילד לגבי מידת המעורבות והלחץ ההורי כפי שהוא נתפס בעיני ילדם. המחקר בחן 723 זוגות שחקנים צעירים בגילאי 11-16 והוריהם. החוקרים בדקו את הקשר בין התנהגות ההורים, מידת תמיכתם ומעורבותם והמאפיין המוטיבציוני המוביל שלהם, לבין ההנאה של הילדים מהספורט והמוטיבציה שלהם להמשיך ולהתמיד בו. החוקרים מצאו קשר חיובי מובהק בין ההנעה המוטיבציונית של ההורים לזו של הילדים. זאת ועוד, נמצאה השפעה חיובית מובהקת של תמיכה אינסטרומנטלית מצד ההורים על הנאת הילדים והשפעה שלילית מובהקת של לחץ הורי על הנאתם.

סמול ושותפיו (Smoll et al., 2007) השוו בין 34 קבוצות כדורסל של בנים ובנות בין הגילים 5-15 שחולקו לשתי קבוצות – ניסוי וביקורת. בקבוצת הניסוי עברו ההורים ומאמני הקבוצות בתחילת העונה סדנה ששמה דגש על חשיבות יצירת סביבה העוסקת בחיזוק המסוגלות העצמית של השחקנים, בדגש על הישג של שיפור עצמי ושל התמדה במשימה, להבדיל מקידוש

הניצחון ויצירת סביבה תחרותית שבה הניצחון הוא הדבר החשוב ביותר. בשתי הקבוצות נבחנו מאפייני לחץ ספורטיבי (מנטלי ופיזי) באמצעות שאלונים שמולאו בתחילת השנה, לפני תחילת תוכנית ההתערבות ובסופה.

החוקרים מצאו ששחקנים שהיו חלק מקבוצה שבה ניתן דגש על חיזוק המסוגלות העצמית, חוו ירידה משמעותית בתחושת הלחץ שחשו בנוגע למשחק הכדורסל באופן כללי, ושיפור בכל אחד מהסולמות שנמדדו (חרדה סומטית, מחשבות דאגניות, יכולת ריכוז). מסקנות המחקר מדגישות את חשיבות הסביבה התומכת בכל הקשור ליצירת אקלים מתאים עבור הספורטאי. סביבה תומכת הינה בעלת פוטנציאל להגדיל את ההנאה ואת המוטיבציה ולהוביל לשיפור החוויה ולשימור שחקנים במסגרת הספורטיבית למשך שנים רבות יותר. זאת ועוד, על פי החוקרים, סביבה תומכת מסייעת לילדים להגיע להישגים ספורטיביים טובים יותר.

חשוב לזכור כי מעורבות הורית בספורט היא תופעה חובקת עולם. בשל כך יש לבחון את הנושא בתוך קונטקסט תרבותי-חברתי. אחרי הכול, הקשר בין מעורבות ההורים ותחושות ילדיהם בנוגע לספורט שבו הם עוסקים, מושפע ממאפיינים חברתיים-תרבותיים רחבים יותר (Knight et al., 2017). מתוך מחשבה זו, כלי המחקר המוצע פותח על ידי חוקרים וספורטאים ישראלים, תוך ניסיון להתאימו לאקלים הישראלי. בהקשר מקומי, הספרות המחקרית בישראל בנושא מעורבות הורית בספורט דלה, ועיקרה עיסוק בענף הכדורגל. כך לדוגמה, גרשגורן ושות' (Gershgoren et al., 2011) בדקו כיצד פידבקים הוריים משפיעים על המוטיבציה ועל הביצועים הספורטיביים של ילדיהם. החוקרים הראו כיצד פידבקים שנועדו להעצים את האגו של ילדם, אומנם גרמו להם להרגיש טוב יותר עם עצמם, אך בפועל הם לא הביאו לשיפור בביצועיהם על המגרש. לעומת זאת, פידבקים שהתבססו על הערות קונקרטיות, לא גרמו לספורטאים הצעירים להעצמת האגו, אך הם הביאו לשיפור ביצועיהם לאורך זמן רב יותר. במאמר אחר, גינדי ושות' (2016) בדקו כיצד מאמני נוער במועדוני כדורגל בישראל מתמודדים עם מעורבות הורים. החוקרים הראו כיצד מאמנים מכירים בהיבטים החיוביים של מעורבות, בעיקר מעורבות לוגיסטית, כגון הסעות לאימונים. עם זאת, החוקרים טוענים כי מעורבות זו פותחת עבור ההורה צוהר להיות מעורב גם בפן המקצועי. במצב החדש המאמנים מוצאים את עצמם מתוסכלים אל מול דרישות ההורים, כשלעיתים קרובות הם נאלצים לרצות את ההורים. בהקשר לפעילות גופנית כללית, טסלר ושות' (2019) טוענים שהגברת הפעילות הגופנית בקרב ילדים ובני נוער מושפעת באופן קריטי ממידת מעורבות המשפחה. לפי החוקרים, מעורבות הורית הכוללת השתתפות פעילה בספורט הילדים עשויה לתרום לא רק להגברת הפעילות הגופנית שלהם, אלא אף לגרום להם לאמץ אורח חיים בריא יותר.

חשוב לזכור כי הבנת מורכבות היחסים בין ההורים לילדם חשובה ועשויה לתרום לא רק לספרות המחקרית, אלא אף להורים עצמם בהבנת תחושת ילדיהם, ובכך לסייע בהגברת שביעות רצונם. לא פחות חשובה היא העובדה כי הבנת מורכבות היחסים בין הורה לילדו עשויה להגביר את רצון הנער/נערה להשתתף בפעילות הספורטיבית ולהתמיד בה. ראוי גם לציין כי תרומתה של הפעילות הספורטיבית לרווחתם הגופנית והנפשית של בני נוער משמעותית לאין ערוך (Swann et al., 2018). עם זאת, במציאות שבה היקף הפעילות הגופנית בקרב בני נוער יהודים בישראל נמוך יותר משל מקביליהם באירופה ובצפון אמריקה (על פי נתוני משרד הבריאות, 2019),

והשאיפה להיות הורה מהווה ערך עליון בחברה הישראלית (Yair, 2020), תרומתו של המחקר היא כפולה – הבנת הקשר וטיב יחסי הגומלין בין ההורים לספורטאים הצעירים, וכפועל יוצא מזה עידודם להגביר את השתתפותם בספורט.

אנו סבורים כי הורים שמודעים טוב יותר להשפעתם על שביעות רצונם והנאתם של ילדם מהפעילות הספורטיבית, עשויים להגביר את רצון ילדם לקחת חלק בפעילות גופנית. מכאן החשיבות הרבה ביצירת כלי מחקר עכשווי להערכת ההתנהגות ההורית של ספורטאים צעירים ותפיסתה על ידי הספורטאים. לרציונל מאחורי בחירת ענף הכדורסל כתחום מחקר יש שתי סיבות עיקריות: האחת היא עצם היותו ענף הספורט הפופולרי השני בישראל; השנייה – העובדה שנושא זה, למיטב הבנתנו, טרם נחקר בישראל.

הצורך הקיים לבנות מהיסוד שאלוני הורה-ילד העוסקים במעורבות הורית נבע מכמה סיבות: נתח משמעותי מהספרות הקיימת העוסקת בנושא בוחנת את יחסי הגומלין בין ההורה לילד באמצעות אסטרטגיות מחקר איכותניות (לרוב, ראיונות חצי מובנים) (Fraser-Thomas, Elliott & Drummond, 2017; Wheeler & Green, 2014; Côté, 2009). מחקרים אלו מתבססים על מספר קטן יחסית של מרואיינים. בניגוד לאלה, הספרות המתבססת על שאלונים כמותניים, מסתמכת לעיתים קרובות על שאלונים ספציפיים עבור ההורה או הילד, אך אין בה עירוב של שניהם (טבלה מספר 1) (Duda & Nicholls, 1992; Morton et al., 2011; DiSanti, 2015; Harwood et al., 2019; Tesler et al., 2019).

השאלונים האינטגרטיביים הקיימים בספרות אומנם מציגים שאלונים עבור ההורה והילד ומתבססים על מספר גבוה של נבדקים, אך מחקרים אלה בוחרים להתמקד בנושאים ספציפיים, כגון מוטיבציה ושביעות רצון או היבטים של ההתנהגות ההורית. כתוצאה מכך הם אינם מפנים זרקור אל עבר המורכבות הסוציו-פסיכולוגית הקיימת במסגרת הקשר בין ההורים לילדים. כך לדוגמה שאלון PISQ (טבלה מספר 1), המתמקד בארבע קטגוריות של התנהגות הורית – התנהגות מנחה, תמיכה והבנה, התערבות מעשית והפעלת לחץ על השחקן – איננו מתייחס לשביעות הרצון של הילד מעצמו ומהמשחק, וגם לא לשביעות הרצון שלו מהוריו (Sanchez-Miguel et al., 2013).

כתוצאה מכך, חוקרים רבים משתמשים בכמה שאלונים בו זמנית, על מנת לכסות היבטים שונים של הנושא (Gershgoren et al., 2011; Sanchez-Miguel et al., 2013). המחקר הנוכחי, מטרתו לפתח שאלונים אשר באפשרותם לספק אינפורמציה גם בנוגע למעורבות ולהתנהגות ההורים, גם בנוגע לציפיות ולמוטיבציה של הילדים ושל ההורים וגם בנוגע לשביעות הרצון של ההורים ושל הילדים גם יחד. זאת ועוד, מטרת השאלונים היא לשקף פרספקטיבה השוואתית בין הורים לילדים בנוגע למעורבות ההורית בספורט.

טבלה מספר 1

שאלונים מקובלים להערכת מעורבות הורית בפעילות גופנית והשפעתה על תחושות ילדם

שם השאלון	מטרת השאלון	למי מיועד השאלון? מי ממלא את השאלון?	מבנה השאלון	האם ספציפי לעיסוק בספורט?	מקורות
PISQ Parents' Involvement Sport Questionnaire	הערכת מעורבות הורית באימון הספורטיבי של ילדם	נוער העוסק בספורט קיימת גם גרסה מותאמת להורים	20 שאלות המחולקות לארבע קטגוריות	כן	Wurth et al. (2004) Lee & Mclean (1997) Sánchez-Miguel et al. (2013)
POSQ Perception of Success Questionnaire	הערכת הדבקות במטרה של השחקנים בנוגע לספורט שבו הם עוסקים	נוער בגילאי 11-16 קיימת גם גרסה מותאמת להורים	12 פריטים	לא	Roberts et al. (1998) Sánchez-Miguel et al. (2013)
PeerMCYSQ Peer Motivational Climate in Youth Sport Questionnaire	השפעת חברי הקבוצה על המוטיבציה של השחקנים	נוער העוסק בספורט בגילאי 11-16	5 פריטים	כן	Ntoumanis & Vazou (2005)
TPQ Transformational Parenting Questionnaire	תפיסת השחקן את ההתנהגות הטרנספורמטיבית של הוריו	נוער בגילאי 13-15	5 פריטים	לא	Morton et al. (2011)
MCISCQ-Parent Parent-Initiated Motivational Climate in Individual Sport Competition Questionnaire	להעריך את תפיסת הספורטאים הצעירים בנוגע לאווירה המוטיבציונית שאותה משרים הוריהם	נוער העוסק בספורט אישי	26 פריטים	כן	Harwood et al. (2019)
TEOSQ Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire	הערכת הדבקות במטרה של ספורטאי צעיר	נוער העוסק בספורט	13 פריטים	כן	Duda & Nicholls (1992)
PSSS Perceptions of Sport Specialization Scale	תפיסת ההורים את ההתמקצעות הספורטיבית של ילדם	הורים לספורטאים צעירים	25 פריטים	כן	DiSanti (2015)
PNPCAP Positive and Negative Processes in the Coach-Athlete-Parent Questionnaire	הערכת יחסים בין אישיים בין המאמן, ההורה והספורטאי	מאמנים, הורים וספורטאים	11 פריטים	כן	Lisinskiene et al. (2019)

הספרות המעטה העוסקת במעורבות הורית בספורט ובענף הכדורסל בפרט בקונטקסט ישראלי, היוותה בסיס לבניית השאלונים ולכתיבת המאמר הנוכחי. לאור זאת, תרומתו של המאמר היא בפיתוח כלים (שאלונים) העוסקים בהערכת המעורבות של הורים בפעילות הגופנית הקבוצתית של ילדם, והשפעתה על תחושות ילדם. מטרת המאמר היא לתאר את בניית השאלונים ולבדוק את התקפות ואת המהימנות שלהם.

מתודולוגיה

בניית "שאלון ילד"

בניית השאלון כללה כמה שלבים: בשלב הראשון נכתב צבר שאלות ראשוני, על ידי שניים מהחוקרים (א"ל, א"ב). השאלות נכתבו כך שהן מתייחסות לתחושות הילד בנוגע למעורבות ההורית בפעילות הגופנית הקבוצתית שבה הוא משתתף, לשיח בינו לבין ההורים, להערכה שלו את מעורבות ההורים, לשביעות הרצון שלו מההשתתפות בקבוצה ולמוטיבציה שלו לשחק כדורסל. השאלונים נבנו בסולם סדר מ'1 ("בכלל לא") עד 5 ("במידה רבה"). בשלב השני, ולצורך בניית תוקף תוכן, נשלחו השאלות לקבוצת מומחים בתחום הספורט והאימון, שחקנים ומאמני כדורסל בעבר ובהווה (ע"ב, א"מ, נ"פ, ש"ב); לאחר מכן התקיימו שתי ישיבות בנושא, שבהן השתתפו המומחים והחוקרים. בשיחות נידונו כל השאלות מצבר השאלות הראשוני, ובנוסף נידונו שאלות חדשות שהוצגו על ידי המומחים. לאחר השיחות סוכם על נוסח של "שאלון ילד", בהיקף של 25 שאלות.

בניית "שאלון הורה"

בדומה לשאלון הילד, גם כאן בניית השאלון כללה כמה שלבים: בשלב הראשון נכתב צבר שאלות ראשוני, על ידי שניים מהחוקרים (א"ל, א"ב). השאלות נכתבו כך שהן מתייחסות לשביעות הרצון של ההורה בנוגע למעורבות של הילד במשחק הכדורסל, לשיח בינו לבין הילד, להערכה שלו את המעורבות הפיזית שלו והמעורבות שלו עם הדמויות המרכזיות על המגרש ולציפיות שלו מילדו. השאלונים נבנו בסולם סדר מ'1 ("בכלל לא") עד 5 ("במידה רבה"). בשלב השני, ולצורך בניית תוקף תוכן, נשלחו השאלות לקבוצת מומחים בתחום הספורט והאימון, שחקנים ומאמני כדורסל בעבר ובהווה (ע"ב, א"מ, נ"פ, ש"ב). לאחר מכן התקיימו שתי ישיבות בנושא, שבהן השתתפו המומחים והחוקרים. בשיחות נידונו כל השאלות מצבר השאלות הראשוני, ובנוסף נידונו שאלות חדשות שהוצגו על ידי המומחים. לאחר השיחות סוכם על נוסח של "שאלון הורה", בהיקף של 25 שאלות.

בשלב השלישי נבדקה מהימנות השאלות בכל שאלון ובשלב הרביעי חולקו השאלות לתמות מרכזיות (פרק הסטטיסטיקה ופרק התוצאות). נוסף על כך, על מנת להבטיח כי הילדים מבינים את השאלות בשאלון המיועד להם, חולק השאלון ל-15 ילדים נוספים בגילאי 10-15. הילדים התבקשו לקרוא את השאלון ולדווח אם השאלות ברורות להם. הרוב הגורף של הילדים דיווחו כי השאלות ברורות לו. מספר מצומצם של ילדים דיווח כי השאלון ארוך מדי. לאור זאת, ולאור העובדה כי כמה שאלות התגלו כבעלות מהימנות נמוכה, השאלון צומצם ל-22 שאלות בלבד. באופן ספציפי יותר, מספר מצומצם של ילדים דיווח כי השאלה: "באיזו מידה אתה מעריך

שלמעורבות הוריך יש השפעה על הביצועים הספורטיביים שלך?" היא שאלה כללית מדי. עם זאת, מכיוון שמהימנות השאלה היא גבוהה ביותר (טבלה 2), הוחלט להשאיר אותה כפי שהיא ב"שאלון ילד".

המחקר קיבל אישור מוועדת האתיקה המוסדית של הקריה האקדמית אונו (מספר אישור: 202025ono).

סטטיסטיקה

לצורך בדיקת מהימנות השאלות, השיבו כ-15 ילדים ו-14 הורים על השאלות פעמיים, במרווח של שבוע בין מילוי השאלון בפעם הראשונה לבין מילוי השאלות בפעם השנייה. בדיקת ICC (Intra Class Correlation) לצורך מבדק מבחן-מבחן חוזר בוצעה באמצעות מבחן ספירמן (Spearman) למשתנים אורדינליים. רמת המובהקות נקבעה על $p < 0.05$.

נבדקים

גודל המדגם המינימלי (13 נבדקים) נקבע לפי רמת מובהקות של 95% ($\alpha=0.05$), עוצמה של 80% ($\beta=0.2$) ומקדם מתאם של $r=0.7$. קבוצת הילדים כללה כ-15 שחקני כדורסל צעירים בגיל ממוצע של 14.5 שנים (סטיית תקן של 1.6 שנים) ממרכז הארץ. כל השחקנים מתאמנים לפחות שלושה אימוני כדורסל בשבוע במסגרת מועדון כדורסל. קבוצת ההורים כללה ב-14 הורים לשחקנים מקבוצת הילדים בגיל ממוצע של 44 שנים (סטיית תקן של 4.3 שנים), מהם כארבע אימהות ועשרה אבות. כל ההורים היו נשואים, למעט אב גרוש אחד, ורובם המכריע (13 מתוך 14 הורים) עוסקים בספורט בין פעם אחת לעשר פעמים בשבוע.

טבלה מספר 2
שאלון ילד

Significance (p value)	Correlation Coefficient עבור מבחן - מבחן חוזר	תמות/שאלות	
		שיח הורה ילד	מספר השאלה
0.033	.487	עד כמה מתקיים שיח בינך ובין הוריי בנושא האימונים והמשחקים שלך?	שאלה 1
0.014	.567	עד כמה מתקיים שיח בינך ובין הוריי בנושא הביצועים שלך בקבוצה?	שאלה 2
0.019	.539	עד כמה מתקיים שיח בינך ובין הוריי בנושא שמירה על ארוחות חיים בריאים (תזונה, שינה וכדומה)?	שאלה 3
0.001	.759	באיזו מידה אתה משוחח עם הוריי על הרגשות (שמחה, לחץ, חרדה...) שאתה חווה על המגרש?	שאלה 4
		שביעות רצון, שילוב והשתתפות	
0.016	.553	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתלבות החברתית שלך בקבוצה?	שאלה 5
0.006	.626	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתתפות שלך באימונים?	שאלה 6
0.000	.870	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתתפות שלך במשחקים?	שאלה 7
		מעורבות הורית: מעורבות פיזית	
0.000	.854	מהי מידת המעורבות של הוריי בהסעות לאימונים ולמשחקים?	שאלה 8
0.014	.564	באיזו מידה הוריי מגיעים למשחקים במהלך העונה הסדירה?	שאלה 9
0.004	.679	באיזו מידה הוריי מגיעים לאימונים במהלך העונה הסדירה?	שאלה 10
		מעורבות הורית: ציפיות	
0.016	.552	באיזו מידה תרצה שהוריי יבואו למשחקים שלך?	שאלה 11
0.047	.482	באיזו מידה תרצה שהוריי יבואו לאימונים שלך?	שאלה 12
		דוגמה אישית	
0.000	.899	באיזו מידה אימך משמשת עבורך דוגמה להתמודדות עם אתגרים על המגרש?	שאלה 13
0.000	.904	באיזו מידה אבך משמש עבורך דוגמה להתמודדות עם אתגרים על המגרש?	שאלה 14
		תקשורת הורה ילד על המגרש	
0.001	.741	באיזו מידה יש תקשורת בינך לבין הוריי בזמן משחק?	שאלה 15
0.000	.0001	באיזו מידה יש תקשורת בינך לבין הוריי בזמן אימון?	שאלה 16
		היבט ספורטיבי/מקצועי של הילד	
0.000	.806	באיזו מידה אתה משקיע בשיפור היכולות הספורטיביות שלך מעבר למסגרת האימונים בקבוצה?	שאלה 17
0.022	.525	עד כמה אתה נהנה ממשחק הכדורסל?	שאלה 18
0.016	.574	באיזו מידה אתה מרוצה מהביצועים הספורטיביים שלך?	שאלה 19
		שאלות ללא קישור ישיר לאחת התמות	
0.000	.786	באיזו מידה אתה מרוצה ממעורבות הוריי בהסעות לאימונים ומשחקים?	שאלה 20
0.001	.730	באיזו מידה אתה מעריך שלמעורבות הוריי יש השפעה על הביצועים הספורטיביים שלך?	שאלה 21
0.028	.523	באיזו מידה אתה חושב שלביצועים שלך יש השפעה על מצב הרוח של הוריי?	שאלה 22

טבלה מספר 3
שאלון הורה

Significance (p value)	Correlation Coefficient עבור מבחן - מבחן תוזר	תמות/שאלות	
		שביעות רצון של ההורה	מספר השאלה
0.003	.734	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתלבות החברתית של ילדך בקבוצה?	שאלה 1
0.015	.625	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתתפות של ילדך באימונים?	שאלה 2
0.003	.742	באיזו מידה אתה מרוצה מההשתתפות של ילדך במשחקים?	שאלה 3
0.003	.734	באיזו מידה אתה מרוצה מההשקעה של ילדך לשיפור יכולותיו הספורטיביות שלא במסגרת האימונים בקבוצה?	שאלה 4
0.004	.725	באיזו מידה אתה מרוצה מהביצועים הספורטיביים של ילדך?	שאלה 5
		מעורבות הורית: מעורבות פיזית	
0.003	.952	באיזו מידה אתה מנהל דו שיח עם שופטי המשחק או המזכירות?	שאלה 6
0.006	.819	באיזו מידה יש תקשורת בינך לבין ילדך בזמן משחק?	שאלה 7
0.000	.857	באיזו תדירות אתה מצלם את משחקי/אימוני הקבוצה?	שאלה 8
0.001	.797	באיזו תדירות אתה מגיע למשחקים במהלך השנה?	שאלה 9
0.000	.918	באיזו תדירות אתה מגיע לאימונים במהלך השנה?	שאלה 10
		מעורבות הורית: הערכה עצמית (ללא ממוצע)	
0.000	.916	מה מידת המעורבות שלך עם צוות האימון של ילדך?	שאלה 11
0.000	.881	מה מידת המעורבות שלך בהסעות הילד לאימונים ולמשחקים?	שאלה 12
0.004	.718	מה מידת המעורבות שלך כהורה בשמירה על אורחות חיים בריאים (תזונה, שינה וכדומה) של ילדך?	שאלה 13
0.000	.999	באיזו מידה אתה משמש עבור ילדך דוגמה אישית להתמודדות עם קשיים על המגרש?	שאלה 14
		שיח הורה ילד	
0.001	.741	עד כמה מתקיים שיח בינך ובין ילדך בנושא האימונים והמשחקים שלו?	שאלה 15
0.000	.998	עד כמה מתקיים שיח בינך ובין ילדך בנושא ביצועיו ככדורסלן בקבוצה?	שאלה 16
0.000	.864	באיזו מידה אתה משוחח עם ילדך על הרגשות (שמחה, לחץ, חרדה...) שהוא חווה על המגרש?	שאלה 17
		הערכה הורית - ללא ממוצע	
0.000	.974	באיזו מידה אתה סבור שילדך חווה לחץ/חרדה במשחקים?	שאלה 18
0.042	.574	עד כמה אתה חושב שהילד נהנה ממשחק הכדורסל?	שאלה 19
0.016	.789	באיזו מידה ילדך שואף להיות מקצוען בעתיד?	שאלה 20
		ביצועים ספורטיביים - ללא ממוצע	
0.003	.730	באיזו מידה אתה מצפה שילדך יהפוך לכדורסלן מקצועני?	שאלה 21
0.000	.971	באיזו מידה אתה מעריך שלמעורבות ולהשתתפות שלך כהורה יש השפעה על הביצועים הספורטיביים של ילדך?	שאלה 22

תוצאות

תוצאות מבחן ספירמן ב"שאלון ילד" הראו שהקורלציה ב־22 מתוך 25 השאלות הייתה 1.000 $r < 0.482$ והמובהקות שלהן $p < 0.05$ (טבלה מספר 2). שלוש שאלות נוספות נמצאו בעלות רמת מהימנות נמוכה ($p > 0.05$). מכאן שכ־22 שאלות הן בעלות רמת הקורלציה (r) הנעה בין בינונית לגבוהה מאוד, ובכולן נמצאה רמת מובהקות בהתאם להגדרת המובהקות המקובלת. שלוש שאלות היו בעלות רמת מובהקות נמוכה מהרמה המקובלת, ולכן הוצאו מהשאלון. לאור זאת, מספר השאלות בשאלון הצטמצם ל־22 שאלות.

תוצאות מבחן ספירמן ב"שאלון הורה" הראו שהקורלציה ב־22 מתוך 25 השאלות הייתה 0.998 $r < 0.574$ והמובהקות שלהן הייתה $p < 0.05$ (טבלה מספר 3). שלוש שאלות נוספות נמצאו בעלות רמת מהימנות נמוכה ($p > 0.05$). מכאן שכ־22 שאלות הן בעלות רמת קורלציה (r) הנעה בין בינונית לגבוהה מאוד, ובכולן נמצאה רמת מובהקות בהתאם להגדרת המובהקות המקובלת. שלוש שאלות היו בעלות רמת מובהקות נמוכה מהרמה המקובלת, ולכן הוצאו מהשאלון. לאור זאת, מספר השאלות בשאלון הצטמצם ל־22 שאלות.

על מנת לייעל את השימוש בשאלון בוצעה חלוקה תמטית של סך כל השאלות. חלוקה זו מאפשרת התייחסות למספר קטן יותר של נושאים תוך בחינה מקיפה יותר של כל תמה. כך לדוגמה, במסגרת "שאלון ילד", התמה הראשונה, "שיח הורה ילד", שמה דגש על האינטראקציה הוורבלית בין ההורה והילד. התמה כוללת את מידת התקשורת במסגרת יחסי הגומלין, אך גם נושאים כגון רגשות ואורחות חיים. התמה "שילוב והשתתפות" עוסקת בילד, היא בוחנת את מידת שביעות הרצון שלו במסגרת הפעילות הספורטיבית שלו בקבוצה. התמה "מעורבות הורים" חולקה לשתי תת־תמות – "פיזית" ו"ציפיות".

תת־התמה "מעורבות הורים: פיזית" דנה במעורבות הפיזית (אינסטרומנטלית) של ההורה בפעילות הספורט של הילד, קרי ביצוע פעולות של ההורה למען ילדו, כגון הגעה/הסעה למשחקים ולאיימונים. תת־התמה "מעורבות הורים: ציפיות" דנה בציפייה מצד הילד מההורה לבצע את הפעולות שהוזכרו בתת־התמה הקודמת, קרי הציפייה של הילד שההורים ישתתפו בהסעה לאיימונים או יגיעו לראות אותו במשחקים. התמה "דוגמה אישית" מנסה לבחון עד כמה משמש ההורה דוגמה אישית עבור הילד במסגרת פעילותו הספורטיבית. התמה "תקשורת הורה ילד על המגרש" בוחנת את מידת יחסי הגומלין בין ההורה והילד במהלך אימונים ובמהלך משחקים. בתמה "היבט ספורטיבי/מקצועי של הילד קובצו שאלות המתייחסות לביצועי האישיים, מידת הנאתו והשקעתו של הילד במסגרת הפעילות הספורטיבית. כמה שאלות יתומות ללא מוטיב מרכזי לא נכללו באף אחת מהתמות. שאלות אלה תיבחנו כל אחת באופן נפרד.

באופן דומה, במסגרת "שאלון הורה", התמה "שביעות רצון של ההורה" עוסקת במידת שביעות הרצון של ההורה מילדו במסגרת ביצועיו, השתתפותו והשקעתו הספורטיבית בקבוצה. בדומה ל"שאלון ילד", גם כאן קיימת תמה שדנה ב"מעורבות הורים" והיא חולקה לשתי תת־תמות, אך בשאלון זה מתמקדת התמה ב"מעורבות פיזית" ו"הערכה עצמית". הראשונה דנה במידת המעורבות הפיזית שנוקט ההורה במסגרת האימונים/משחקים והסעת ילדו לאיימונים, בעוד שתת־התמה השנייה מפנה זרקור אל האופן שבו ההורה תופס את מעורבותו שלו בספורט ילדו.

התמה "שיח הורה-ילד", שאותה פגשנו ב"שאלון ילד" חוזרת על עצמה גם כאן, אך הפעם היא מופנית להורה. התמה, כאמור, שמה דגש על האינטראקציה הוורבלית בין ההורה והילד. היא כוללת את מידת התקשורת במסגרת יחסי הגומלין, אך גם נושאים כגון רגשות ואורחות חיים. התמה "הערכה הורית" מנסה לברר כיצד ההורה מעריך את התחושות של ילדו (חרדה והנאה) ואת הציפיות של ילדו בהיבט של עתידו הספורטיבי. התמה האחרונה, "ביצועים ספורטיביים", מנסה להבין באיזה מידה ההורה מצפה שילדו יהפוך לכדורסלן מקצועני, ועד כמה מעורבותו משפיעה על ביצועיו הספורטיביים של ילדו. הציון של כל תמה הינו ממוצע הציונים של כל השאלות הנמצאות תחת אותה הקטגוריה. ראהו טבלאות מספר 2 ו-3.

מעבר למתן תוקף ומהימנות לשאלונים, בדקנו גם את הקשר שבין תשובות הילדים לתשובות ההורים. קשר זה נבדק על מסד נתונים רחב יותר של 173 זוגות הורים וילדים, המשמש אותנו במחקר המשך רחב (Lev et al. 2020). התוצאות מאפשרות לנו לבחון את הקשרים בין נקודת המבט של ההורים לזו של הילדים. כך למשל בשאלות בנוגע לשיח בין הורים וילדים בנוגע לאימונים ולמשחקים (שאלה 1 ב"שאלון ילד" ושאלה 15 ב"שאלון הורה"), אנו רואים כי הילדים מדווחים על רמת שיח דומה לזו המדווחת על ידי ההורים (4.0 ± 0.98 ו- 3.9 ± 1.1) בהתאמה, ($p=0.5$).

התוצאות מצביעות גם על מתאם חיובי מובהק בין תשובות ההורים בנוגע למידת המעורבות שלהם במשחק הכדורסל של ילדם לבין שביעות הרצון של הילדים. כך למשל שאלה 9 בשאלון ההורה, "באיזו תדירות אתה מגיע למשחקים במהלך השנה?" נמצאה בעלת מתאם חיובי מובהק עם שאלות 5, 6, 7 בשאלון הילד ($0.214 < p < 0.001$, $r < 0.273$), המעידות על שביעות הרצון שלו מההשתלבות החברתית שלו ומההשתתפות שלו באימונים ובמשחקים. גם שאלה 15 בשאלון ההורה: "עד כמה מתקיים שיח בינך ובין ילדך בנושא האימונים והמשחקים שלו?" היא בעלת מתאם חיובי מובהק עם שאלות 5, 6, 7 בשאלון הילד ($0.276 < p < 0.001$, $r < 0.348$), עובדה המעידה על קשר בין התנהגות ההורה ושביעות הרצון של הילד, כמו גם על החשיבות של העברת שאלונים במקביל להורה ולילדו.

דיון

במחקר הנוכחי נבנו שני שאלונים – "שאלון ילד" ו"שאלון הורה". "שאלון ילד" הוא בעל "תוקף נראה" ו"תוקף תוכן", וכל אחת מהשאלות בו נמצאה בעלת מהימנות גבוהה. בדומה ל"שאלון ילד", גם "שאלון הורה" הוא בעל "תוקף נראה" ו"תוקף תוכן", וכל אחת מהשאלות בו נמצאה בעלת מהימנות גבוהה. מעבר להתייחסות הספציפית לכל שאלה באופן פרטני, חולק כל אחד מהשאלונים לתמות מרכזיות. במסגרת החלוקה אוגדו שאלות בעלות מאפיינים דומים לצבר מרכזי (תמה). לכל תמה קיים נושא מרכזי שבמסגרתו שולבו שאלות בעלות מכנה משותף. הכלי המחקרי שפותח, מאפשר לחוקר להתייחס לכל אחת מהתמות באופן כוללני ובד בבד להתייחס לכל שאלה באופן פרטיקולרי במידת הצורך (טבלאות מספר 2 ו-3).

תרומתם של השאלונים באה לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים: הראשון, פיתוח צמד שאלונים מקבילים להורה ולילד, המאפשרים לבחון את העמדות והתפיסות השונות באופן כמותני; השני, קיומו של שאלון בשפה העברית, המותאם לאקלים ולמציאות הישראלית. זאת ועוד, כל אחד

מן השאלונים מתייחס לכמה רכיבים משמעותיים בנושא מעורבות ההורים. כך, "שאלון ילד" מתייחס לתקשורת ולשיח בין ההורה והילד, למעורבות הפיזית והרגשית של ההורה, לדוגמה האישית שהוא נותן ולשביעות הרצון של הילד.

גם "שאלון הורה" מתייחס לכמה היבטים שונים של מעורבות ההורה בספורט של ילדו, בהם שביעות הרצון של ההורה מן ההשתלבות של הילד, ציפיות ההורה מהילד, המעורבות הפיזית והרגשית של ההורה והשיח שהוא מנהל עם הילד. מכאן שכל אחד מן השאלונים מספק עבורנו תשובות בנוגע להיבטים שונים של מעורבות ההורים, הציפיות ושביעות הרצון של ההורים ושל הילדים גם יחד. עובדה זו מייחדת שאלונים אלה בהשוואה לשאלונים אחרים, אשר מתמקדים בהיבט ספציפי של מעורבות הורית או של כמה היבטים, כגון שביעות רצון/מוטיבציה/דבקות במטרה של הילד (Duda & Nicholls, 1992; Lee & Mclean., 1997; Wurth et al., 2004; Morton et al., 2011; Sánchez-Miguel et al., 2013; DiSanti 2015; Harwood et al., 2019). בעוד שמרבית השאלונים הקיימים להערכת שביעות רצון ומוטיבציה בקרב ספורטאים צעירים מפנים זרקור אל עבר ההורה או אל עבר הספורטאי הצעיר (Duda & Nicholls, 1992; Ntoumanis & Vazou, 2005; Morton et al. 2011; DiSanti 2015; Harwood et al. 2019) השאלונים שפותחו במסגרת מחקר זה מאפשרים לחוקרים להבין את העמדות של ההורים והילדים גם יחד. שאלונים אלו נועדו לבדוק את המורכבות הפסיכו-סוציולוגית במסגרת מעורבות הורית בספורט של ילדם בהקשרו הספציפי של ענף הכדורסל, מכאן שהשאלונים ("שאלון הורה", "שאלון ילד") בנויים כך שחלק מהשאלות מופיעות בשניהם וחלקן ייחודיות לכל שאלון.

כך לדוגמה, בנוגע לשיח המתקיים בין ההורה והילד, השאלה הראשונה ב"שאלון ילד" – "עד כמה מתקיים שיח בינך ובין הורייך בנושא האימונים והמשחקים שלך?" – מאפשרת לחוקרים לקבל אינדיקציה בנוגע לחוויה של הילד בנושא זה. במקביל לכך שאלה 15 ב"שאלון הורה" – "עד כמה מתקיים שיח בינך ובין ילדיך בנושא האימונים והמשחקים שלך?" – מאפשרת לחוקרים לקבל אינדיקציה בנוגע לחוויה של ההורה באותו הנושא. תוצאות המחקר מעידות על דמיון בין דיווחי ההורים לדיווחי הילדים בנוגע לשיח ביניהם.

דוגמה נוספת להקבלה בשאלות בין שני השאלונים הינה שאלות 13, 14 ב"שאלון ילד", המתייחסות למידה שבה הוריהם מהווים עבורם דוגמה להתמודדות עם קשיים על המגרש. שאלות אלה מקבילות לשאלה 14 ב"שאלון הורה" – "באיזו מידה אתה משמש עבור ילדיך דוגמה אישית להתמודדות עם קשיים על המגרש?". חשוב לציין שלא כל השאלות הן שאלות מקבילות בין שני השאלונים, וישנן גם שאלות ספציפיות. לדוגמה, שאלה 11 ב"שאלון ילד" – "באיזו מידה תרצה שהוריך יבואו למשחקים שלך?" מאפשרת לחוקרים לקבל אינדיקציה בנוגע לציפיות של הילד מנוכחות ההורה במשחקים. כאמור, לשאלה זו אין שאלה מקבילה ב"שאלון הורה". זאת ועוד, שאלה 21 ב"שאלון הורה" – "באיזו מידה אתה מצפה שילדיך יהפוך לכדורסלן מקצועני?" – מאפשרת לחוקרים לקבל אינדיקציה בנוגע לציפיות של ההורה לגבי עתידו המקצועי של הילד. גם לשאלה זו אין מקבילה ב"שאלון ילד".

כפי שצוין, הספרות המחקרית סביב יחסי הורה-ילד בענפי ספורט שונים ובענף הכדורסל בפרט בהקשרה של החברה הישראלית, היא מצומצמת. קיימת הסכמה בקרב חוקרים רבים על כך

שתרבות, חברה וסביבה משפיעות על מכלול ציפיות ההורים מילדם ועל המעורבות שאותה הם מפגינים, כמו גם על מכלול הציפיות והמוטיבציה של הילדים סביב נושא הספורט (Knight et al., 2017; Strandbu and Stefansen, 2019). לפיכך קיים צורך ממשי בבניית כלי מחקר המותאמים לאוכלוסייה הנחקרת. השאלונים המוצגים במחקר זה פותחו על ידי צוות חוקרים וספורטאים ישראלים המכירים את החברה הישראלית ואת עולם הספורט המקומי לעומקם ולרוחבם.

המלצות יישומיות

הכלים המתוקפים והמהימנים המוצגים במחקר ("שאלון הורה", "שאלון ילד") מיועדים לשמש חוקרים בהבנת מורכבות החוויות, העמדות והציפיות במסגרת יחסי הגומלין של הורים וילדים ישראלים סביב הפעילות הספורטיבית של הילד. ראוי לציין כי אפשר להשתמש בכל שאלון בנפרד ("שאלון הורה", "שאלון ילד"), ובכך לקבל תמונה ספציפית לגבי ההורים או הילדים. אפשר גם להשתמש בשני השאלונים במקביל, ובכך לקבל תמונה מקיפה ומורכבת יותר בכל הנוגע ליחסי הגומלין של הורים וילדים בהקשר של הפעילות הספורטיבית של הילד. זאת ועוד, לאור העובדה שכל שאלה במסגרת "שאלון הורה" ו"שאלון ילד" היא תקפה ומהימנה, אפשר להשתמש במחקר עתידי בשאלה בודדת או לבחור כמה שאלות רלוונטיות. מכאן שאין חובה להשתמש בשאלון בשלמותו.

תודות

ברצוננו להודות לכל שחקני הכדורסל הצעירים ולהוריהם, שנתנו את הסכמתם להשתתף במחקר. אנו מודים על שבחרו לשתף אותנו במחשבותיהם ובתחושותיהם ולהקדיש מזמנם למילוי השאלונים. מחקר זה בוצע בעזרת מענק לתמיכה במחקרים התחלתיים, הקרייה האקדמית אונו.

מקורות

גינדי, ש', פלדמן, א', הוניג, א', רינת, ש', פלדמן, א' (2016). התמודדות מאמני כדורגל עם מעורבות הורים. בתנועה, 11(2), 209-227.

משרד הבריאות (2019). תוכנית אב למניעת חולי ולשיפור הבריאות בישראל: עידוד פעילות גופנית מקדמת בריאות - <https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/2020-sport-final-public.pdf>

Dorsch, T. E., Smith, A. L., & McDonough, M. H. (2015). Early socialization of parents through organized youth sport. *Sport, exercise, and performance psychology*, 4(1), 3.

Elliott, S. K., & Drummond, M. J. (2017). Parents in youth sport: what happens after the game?. *Sport, Education and Society*, 22(3), 391-406.

Gershgoren, L., Tenenbaum, G., Gershgoren, A., & Eklund, R. C. (2011). The effect of parental feedback on young athletes' perceived motivational climate, goal involvement, goal orientation, and performance. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(5), 481-489.

- Folle, A., Nascimento, J. V. D., Salles, W. D. N., Maciel, L. F. P., & Dallegrave, E. J. (2018). Family involvement in the process of women's basketball sports development. *Journal of Physical Education*, 29, e2914. Epub May 24, 2018. <https://doi.org/10.4025/jphyseduc.v29i1.2914>
- Fraser-Thomas, J., & Côté, J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *The sport psychologist*, 23(1), 3-23.
- Knight, C. J., Berrow, S. R., & Harwood, C. G. (2017). Parenting in sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 93-97.
- Lev, A., Bichman, A., Moyal, A., Brenner, S., Fass, N., & Been, E. (2020). No cutting corners: the effect of parental involvement on youth basketball players in Israel. *Frontiers in Psychology*.
- Rodrigues, D., Padez, C., & Machado-Rodrigues, A. M. (2018). Active parents, active children: The importance of parental organized physical activity in children's extracurricular sport participation. *Journal of Child Health Care*, 22(1), 159-170.
- Sanchez-Miguel, P. A., Leo, F. M., Sanchez-Oliva, D., Amado, D., & García-Calvo, T. (2013). The importance of parents' behavior in their children's enjoyment and amotivation in sports. *Journal of human kinetics*, 36(1), 169-177.
- Smoll, F. L., Smith, R. E., & Cumming, S. P. (2007). Effects of coach and parent training on performance anxiety in young athletes: a systemic approach. *Journal of youth development*, 2, 19-36.
- Strandbu, Å., Bakken, A., & Stefansen, K. (2019). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years. *Sport, Education and Society*, 1-15.
- Swann, C., Telenta, J., Draper, G., Liddle, S., Fogarty, A., Hurley, D., & Vella, S. (2018). Youth sport as a context for supporting mental health: Adolescent male perspectives. *Psychology of sport and exercise*, 35, 55-64.
- Tesler, R., Kolobov, T., Ng, K. W., Shapiro, E., Walsh, S. D., Shuval, K., & Harel-Fisch, Y. (2019). Ethnic disparities in physical activity among adolescents in Israel. *American journal of health behavior*, 43(2), 337-348.
- Welk, G. J., Babkes, M. L., & Schaben, J. A. (2016). Parental influences on youth sport participation. <http://hdl.handle.net/10316.2/38863>
- Wheeler, S., & Green, K. (2014). Parenting in relation to children's sports participation: generational changes and potential implications. *Leisure Studies*, 33(3), 267-284.
- Yair, G. (2020). A different reason: how Israeli scientists think about careers and family life. *Israel Studies*, 25(2), 159